

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

CLEVELAND, OHIO, FRIDAY MORNING, MARCH 17, 1939

LETO XLII. — VOL. XLII.

Opera "Carmen" nočoj v S.N.D.

V petek 17. marca bomo imeli v naselbini izredno priliko poslušati eno najbolj znamenitih svetovnih oper, opero "Carmen," katero opero nam je za popularno ceno preskrbel Cuyahoga County Opera Co. s sodelovanjem zveznega glasbenega projekta.

Navadno so vstopnice k enakim opernim predstavam od \$1.00 naprej, toda to pot bo imel sleherni ljubitelj opere in petja sploh priliko poslušati prvovrstno opero za popularno ceno — 35 centov. Priliko znaša vstopnina, ki vas upraviči v petek zvečer, da prisostojete krasni operi "Carmen."

In kar nas še izredno veseli je dejstvo, da sodeluje kot operna peva pri tej predstavi priljubljena naša pevka Mrs. Jeanette Jettner, ki je po svojih dosedanjih pevskih nastopih vselej znala pokazati svoj izredni pevski talent. Gotovo vam bo še bolj ugajala v petek, ko bo nastopila v operi Carmen. Vstopnina k operi "Carmen" lahko dobite v trgovini Jos. Kalana ali pri Mr. Perdanu na 185. cesti.

Mi prav prijazno vabimo naše rojake, da v uporabi priliko v petek večer in so navzoči pri operi "Carmen." Predstavlja bo prvovrstnih močeh, poleg tega pa je vstopnina tako malenkost, da jo skoro sleherni premore. Začetek opere je točno ob 8:15 v petek 17. marca.

Kot znano je opera "Carmen" najslavnejše delo francoskega skladatelja Bizeta in predstavlja dejanja življenje v španskem mestu Seville ter v raznih ciganskih skrivališčih v pirejskem kraju, kjer so se vršili letos zadnji dogodki španske civilne vojne.

Župani vseh večjih mest v Zedinjenih državah razpravljajo, da kongres dovoli milijone za relief

Washington, 16. marca. Da župani v večjih mestih, kjer po večini delujejo v industriji, ne pričakujejo tako hitro boljših časov, dokler njih zahteva, da kongres ne odloži nadaljnje milijone za relief. Včeraj je dospel v Washington župan LaGuardia, ki predsednik zveze ameriških županov. Opozoril je na resne posledice, ki nastajajo, ako kongres ne odloži denarja pripravljenega za WPA dela in reliefne delo.

Osnem je prišlo v Washingtonu precej županov iz zapadnih držav in kongresniki so v razpravi zasledili, da je ekonomski položaj v zapadnih državah nekoliko slab kot v vzhodnih državah.

Župani so pripovedovali, da so mestni viri za relief popolnoma izčrpani in da so davki tako visoki, da novih davkov ljudje sploh ne bi odobrili. Edino upanje je še v zvezni vladi. Industrija, ki so jo od decembra meseca obljubovale, da zopet pričnejo z delom, se doslej še ni zgenile. Pričakovalo se je, da bo do meseca aprila najmanj tri milijone WPA delavcev v privatnih industrijah, kar se pa ni zgodilo.

"Mi župani bolje vemo," je izjavil LaGuardia, "kakšen je položaj med narodom, kot je pa to znano kongresu. To je vzrok, da zahtevamo nadaljnje milijone, sicer se mi župani ne vemo več kam obrniti."

Smrtna kosa

V sredo zjutraj je naglo preminul na domu svojega brata rojak Filip Kordich. Star je bil 54 let in je stanoval na 20731 Goller Ave. Tu zapuša brata Johna in več sorodnikov. Rojen je bil v Ložu pri Starem trgu, kjer zapuša soprogo Karolino, hčer Ana in tri sestre, Frances, Antonija in Ludviga. Bil je v Ameriki 16 let in član društva Slovenci št. 3 SDZ, društva Mir št. 142 SNPJ in društva sv. Jožefa št. 169 KSKJ. Pogreb se vrši iz Jos. žele in Sinovi pogrebnega zavoda na 452 E. 152nd St. v soboto popoldne ob 2. uri na Highland park pokopališče. Preostali sorodnikom naše iskreno sožalje!

Lepe slike

V nedeljo 19. marca se bodo kazale jako lepe slike v Slovenskem domu na Holmes Ave. Slike se kažejo pod pokroviteljstvom podružnice št. 10 S. Z. Vzete so bile v Jugoslaviji tekom lanskega leta, ko je Slovenska ženska zveza priredila izlet. Začetek kazanja slik je ob 7:30 zvečer. Članice podružnice so prijazno vabljene kot tudi drugo občinstvo.

Ta je bogat

Kot naznanja zvezni kolektor davkov v Clevelandu imamo v našem mestu človeka, ki je plačal \$1,000,000 dohodninskega davka, kar predstavlja 33 odstotkov njegovega čistega dohodka lanskega leta. Kdo je plačal to lepo svoto, kolektor ni povedal.

K molitvi

Članice podružnice št. 25 so prošene, da se udeležijo molitve za pokojno Frances Gerar, 5319 Lorain Ave., danes zvečer po 8. uri, v soboto ob 10. uri pa se udeležijo pogreba.

Hitler zaplenil Čehom 100 milijonov

Bucarest, 16. mar. Vlada Rutenske je danes ponudila Rutenski romunski vladi, da jo inkorporira v svojo državo. Rutenski ministri predsednik se je podal v Romunijo, da naredi posebno pogodbo.

S tem so hoteli Rutenci potegniti Madžare, ki so poslali že del svoje armade, da okupira Rutensko. Mnogo tisoč rednih čeških vojakov je prihitelo Rutencem na pomoč proti Madžarom, ki so bili poraženi na več krajih.

Madžarska je poslala Rutenski ultimatum, da se preda Madžarski, toda namesto tega je Rutenska odredila splošno mobilizacijo, nakar je ponudila državo Romunski, ki ima ob rutenski meji mnogo vojaštva.

Praga, 16. marca. Adolf Hitler je danes naznanil svetu, da je Nemčija okupirala Češko, katero bo smatrala kot svoj protektorat. Nemčija je to naredila na podlagi "lastne obrambe."

Osnem je naznanil, da bosta Češka in Moravska tvorili dve provinci, ki bosta avtonomni, toda pod vrhovnim poveljstvom nemške vlade. Takoj po tem naznanilu je Hitler tudi objavil, da je prevzel Slovaško.

Nemci na Češkem in Moravskem postanejo polnomočni nemški državljani, dočim bo Slovaški in Čehi državljani protektorata. Tozadevno izjavo je prečital potem radia nemški minister za zunanje zadeve.

Dosedaj je Hitler poslal že 200,000 svojih vojakov na Češko. Samo v Pragi jih je 30,000. Nemška tajna policija je v enem samem dnevu aretirala skoro 5,000 vplivnih Čehov, ker so protestirali radi nemškega gospodstva.

Kakšna bo bodoča usoda Češke?

London, 16. marca. Dočim ni ničesar gotovega, kaj namerava Hitler v bodoče ukreniti glede češke republike, pa je toliko gotovo, da bo tvorila Češka nekak "kulturni otok" v Nemčiji. Čehi se bodo morali podvreči istim postavam in odredbam kot Nemci v rajhu, toda vlada jim bo pustila njih časopise in njih šole z naraščajočo, da se morajo češki otroci učiti tudi nemškega jezika. Hitler je mnenja, kot pripoveduje oni, ki ga dobro poznajo, da ne more zatreti celega naroda v nekaj letih. Potrebno je polagoma privaditi Čeha, da se predajo Nemčiji, in začelo se bo pri mladini.

Odpirajo lekarne

Vodstva verižnih lekarn v Clevelandu, kjer so zastrajkali uslužbenci štirih uni, ki pripadajo k A. F. of Labor, naznanjajo, da odprejo danes skoro vse svoje običajne trgovske prostore. Verižnih lekarn v Clevelandu je 117 in pred vsako je nastavljenih po šest piketov.

Seja

Starše mladinskega pevskega zbora S. D. D. na Waterloo Rd. se opozarja, da se vrši redna mesečna seja v ponedeljek 20. marca ob 7:30 zvečer. Seja članov zbora pa se vrši isti večer. Pričetek ob 6. uri.

Prošnja

V našem uradu se zgleda Mr. John Krehel, ki stanuje na 1183 E. 175th St. Imamo važno poročilo za njega.

Praga, 16. marca. Brez vsakih posebnih ceremonij in priprave je dospel včeraj nemški diktator Hitler v Prago ob 7. uri. Njemu je sledila divizija za divizijo od nemške armade. Čehi so bili popolnoma obupani.

Nemški generali so že ustanovili svojo vlado na Češkem. Pomagajo jim nemške civilne oblasti. Vse zglede, da bodo Čehi zginili s površja. Nemci jih že sedaj smatrajo kot svojo kolonijo.

Eno uro potem, ko je Hitler dospel v Prago je zaplopal na Hradčanih, nekdanjem kraljevem gradu in prestolici Masarika in Beneša, nemška zastava s kljukastim križem. Praga je zavita v turbno žalost.

Hitler je naredil, česar se ni drznil niti bivši nemški železniški kancler Bismarck, zasedel je Češko, o kateri se je mislilo, da bo nje prebivalstvo raje umrlo kot bi se podalo tujcu.

Po cestah ste lahko videli ostarele veterane-prostovoljce, ki so glasno jokali. Tekom svetovne vojne so se mnogo let borili za neodvisnost Češke, ki je danes v par urah padla tujcu v naročje.

Da je sramota še večja je dobil poveljstvo nad Češko, Konrad Henlein, vodja Sudetskih Nemcev, ki je Nemcem prvi pokazal pot na Češko. Poveljstvo nad Moravsko je pa dobil Hitlerjev zastopnik na Dunaju.

Takoj za vojaštvom iz Nemčije so dospel močni oddelki nemške tajne policije, ki je že na delu in je tekom par ur po prihodu izvršila številno aretacij, General Sirovy, veteran iz svetovne vojne, je baje pobegnil iz Češke.

Hitler je dal zapreti vse češke meje. V past je vjetih tisoče nemških židov, pa tudi Nemcev samih iz rajha, ki so svoječasno pobegnili iz Nemčije, ker se niso strinjali z nemško vladjo.

Budapest, 16. marca. Madžarske čete, ki so vkorakale v Rutensko, ki tvori vzhodni del nekdanje češke republike, so naletale na oster odpor od Rutencev samih in deloma od češkega vojaštva, ki se tam nahaja.

Nastali so krvavi spopadi in število mrtvih tekom prvih spopadov še ni znano. Madžarska, ki je mislila, da bo z nekaj tisoči vojakov zasedla Rutensko, je bila prisiljena mobilizirati nadaljnje divizije, da jih pošlje na Rutensko.

Dasi se je češka vlada pred svojim padcem podala ogrskim zahtevam, pa so češke prostovoljne vojaške čete napadle Madžare, ko so silili v deželo. Žal je le to, da je poljska republika prijazno sprejela ogrske vsiljivce.

Ukrajinci v Rutenski so podminirali mnogo mostov in viaduktov, da preprečijo madžarski armadi nadaljnji pohod. Poleg tega je zapadel sneg, ki je ponekod do šest čevljev visok, kar zelo ovira napredovanje Madžarov.

Berlin, 16. marca. Nastop Hitlerja na Češkem je začudil Nemce same. Še pred dvema mesecema je Hitler govoril v Berlinu, da Nemčija ne želi nobenih Čehov pod svojo vladjo. Danes je nepričakovano pogoltnil vso Češko.

Računa se, da Hitler ne bo miroval, pač pa bo šel naprej in planil najprvo nad Romunsko. Tam dobi Nemčija bogate zaloge žita in petroleja, kar nujno potrebuje. Kakšna usoda čaka Jugoslavijo, ni znano.

Prijateljstvo Francije in Anglije ničeno

London, 16. marca. Mnogo časopisov je te dni napadlo angleško vladjo, ki je mirovala, ko je diktator Hitler raztrgal zadnje ostanke češke republike. Ko je bil lansko leto narejen monarkski pakt in je Hitler odvzel sudetsko pokrajino čehoslovaški republiki, je Anglija izjavila, da bo v bodoče ščitila meje čehoslovaške republike, kakoršnje so ostale po zavzetju Sudetov. Anglija se sedaj niti zgenila ni, niti ni Francija, ki je zaveznica Češke, storila sploh kakakega koraka, in enako mirno je ostala tudi Rusija, ki je imela s Češko vojaško zvezo.

Koristno predavanje

Danes, 17. marca, ob 8. uri zvečer bo velezanimivo predavanje o sedanosti in bodočnosti Amerike. Prodavanje se vrši pod pokroviteljstvom Section 9, Regional Division 8141, Technocracy, Inc., in sicer v prostorih na 15408 Waterloo Road. Vstopnina je prosta. Vsi ste vabljeni.

K sv. obhajilu

Članice društva Srca Marije (staro) in društva sv. Ane št. 4 SDZ so prošene, da se udeležijo spovedi v soboto in skupnega sv. obhajila v nedeljo 19. marca pri sv. maši v cerkvi sv. Vida ob 8:30 zjutraj. Zbirališče ob 8:15 pred cerkvijo.

Iz bolnišnice

Iz bolnišnice se je vrnila Mrs. Mary Boldan, 14200 Thames Ave. Prijateljice jo lahko obiščejo na domu.

Zgodovina čehoslovaške republike

Rojena je bila čehoslovaška republika 18. oktobra, 1918, ko se je dežela odcepila od Avstrije in proglasila svojo neodvisnost. Čehom so se pridružili tudi Slovaki, ki so pa že takoj v prvih letih združenja imeli politične spopade s Čehi, kar je končno privedlo do usodepolnih posledic.

Boter nove čehoslovaške republike je bil pokojni predsednik Zed. držav — Woodrow Wilson. Republika je bila potrjena kot samostojna država v Versaillesu, kjer se je sklenil mir po svetovni vojni.

Kot samostojna država je Čehoslovaška sijajno napredovala. Imela je 180,000 broječo armado v mirovnem času in 1,300,000 dobro izvežbanih rezervistov. Njeno prebivalstvo je šlo skoraj 16,000,000 in sklenila je ugodne trgovske pogodbe s skoro vsemi državami sveta. Bila je prava demokratska država.

Razpad ponosne republike je prišel, ker je imela pod svojim okriljem približno 3,500,000 Nemcev, katere je republika dobila z mirovno pogodbo. Ko je Hitler v Nemčiji postal mogočen, so se tudi sudetski Nemci naenkrat uprli in zahtevali, da se izločijo iz Češke in priključijo Nemčiji. V oktobru in novembru mesecu je Nemčija prevzela sudetsko pokrajino, in tudi Poljaki ter Madžari so dobili pri tem svoj delež čehoslovaškega ozemlja.

Dne 14. marca, letos, so Slovaki v čehoslovaški republiki odglasovali, da postanejo država sama za sebe. To je bila voda na Hitlerjev mlin, ki je že drugi dan potem prikorakal v Prago, se polastil Češke in razbil nekdanjo ponosno republiko zaeno z "neodvisno slovaško republiko." Danes ni Češke niti Slovaške.

Francija je zmešana radi nastopa Hitlerja. Francoski poslanik v Berlinu ni ničesar vedel

Paris, 16. marca. Za Francijo Hitler je zaposlen z reformami v čehoslovaški republiki ne obstoji več. Priključena je bila Nemčiji kot svoječasno Avstrija. Toda kako se je moglo to zgoditi, glede tega Francija ničesar ne ve.

Francoski minister za zunanje zadeve Bonnet sploh ni pričakoval enakega nastopa od strani Hitlerja. Od francoskega poslanika v Berlinu ni dobil nobenega poročila in tako je Francija popolnoma zmešana v političnem oziru.

Francoski minister za zunanje zadeve je šel iz časopisov izvedel, kaj je Hitler naredil s Čehoslovaško. Strmel je in izjavil napram prijateljem, da je neverjetno kaj se je zgodilo.

Še par dni prej je francoski poslanik v Berlinu brzojavil francoski vladi, da od nemške vlade ni pričakovati ničesar novega.

Štrajk lekarnarjev

Štrajk uslužbencev v lekarnah, ki jih lastujejo verižniška podjetja v Clevelandu, se nadaljuje. Cleveland Federation of Labor je štrajk uradno odobrila. Sedaj so tudi vozniki, ki so dovažali blago v skladišča omenjenih verižniških lekarn, napovedali štrajk proti lekarnam. Standard Drug, Marshall Drug in Weinberger Drug Co. so prizadete. Omenjene kompanije lastujejo v Clevelandu 117 lekarniških podjetij. Štrajk se vrši, ker kompanije niso hotele podpisati novega kontrakta z uslužbenci.

Na radio

V soboto bosta peli na radio postaji Mollie in Margie Zgone, 885 E. 232nd St., hčerki Mr. in Mrs. Louis Zgonca. Peli bosta tekom White Music Co. programa ob 11:45 dopoldne na WHK radio postaji. Poslušajte, ker sta obe izvrstni pevki!

Važna seja

V petek 17. marca se vrši važna seja zastopnikov skupnih mladinskih pevskih zborov v Slov. domu na Holmes Ave. Začetek ob 8. uri zvečer. — Tajnica.

Izredna seja

Zelo važna izredna seja podružnice št. 14 SZZ se vrši v soboto ob sedmih zvečer v Društvenem domu na Reher Ave. Pridite gotovo vse članice!

Pogreb Martona

Pogreb Georga Martona, katerega truplo se nahaja v mrtvaški kapeli A. Grdina in Sinovi se vrši v soboto zjutraj v cerkev sv. Pavla na 40. cesti ob 9. uri.

Pevski zbor "Cvet"

V petek večer 17. marca se vrši važna seja pevskega zbora "Cvet." Prošeni so vsi, da so navzoči, ker je treba urediti več važnih zadev. — Blagajničarka.

"AMERIŠKA DOMOVINA"**AMERICAN HOME — SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER**

1117 St. Clair Avenue Cleveland, Ohio

Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado, na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00.
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50.
Za Cleveland, po razpisu: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00.
Za Evropo, celo leto, \$7.00.
Posamezna številka, 3c.

SUBSCRIPTION RATES:

U.S. and Canada, \$5.50 per year; Cleveland, by mail, \$7.00 per year.
U.S. and Canada, \$3.00 for 6 months; Cleveland, by mail, \$3.50 for 6 months.
Cleveland and Euclid, by carriers, \$5.50 per year, \$3.00 for 6 months.
European subscription, \$7.00 per year.
Single copies, 3c.

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1878.

83

No. 63, Fri., March 17, 1939

Novi papež poznavalec razmer

Devet let se je kardinal Pacelli mudil v vatikanski palači, predno je bil izvoljen vrhovnim glavarjem katoličanov. Kot papežev državni tajnik je dobil globok vpogled v vse svetovne razmere, in ker ima nenavadno bister razum, zna te razmere tudi pravilno soditi in značajno nastopati. Zato pa smrt papeža Pija XII. ni povzročila nobenih težav v vodstvu katoliške Cerkve, kajti Pij XII. je najboljši naslednik svojega predhodnika.

Novi papež je tako varen uradovanja, da se še sedaj ni preselil v pravo papežovo stanovanje v vatikanski palači. To uradno stanovanje papežev se nahaja v najvišjem nadstropju, a papež Pij XII. je še vedno v spodnjem nadstropju, v prostorih, ki so sicer določeni za papeževnega državnega tajnika. Zdi se, kot da se skoro ne more ločiti od svojega priljubljenega posla, katerega je vodil dolga leta s tako večšo roko in obilnim razumom.

Novi papež vodi prav skromno življenje, skoro enako kot prej, ko je bil še državni tajnik, razven da popoldne ne gre več v mestni park na sprehod s svojim tajnikom. Kot papež je še vedno nekaj "jetnik" v Vatikanu. Poslužuje se namesto mestnega parka vatikanskih vrtov za sprehode. Zanimivo je znati, da papež vstaja vsako jutro ob štirih zjutraj in se sam obrije z električno britvijo, katero je kupil, ko se je mudil v Zedinjenih državah. Ob 6. ima sv. mašo, potem škodelico mleka, kos kruha, nakar se poda na dnevno delo. Priprosto življenje in delovanje za moža, ki je verski glavar 350,000,000 vernikov sveta.

Ob 10. uri popoldne ima posvetovanje s kardinali, do čim čaka sprejem še mnogo škofov, ki prihajajo iz vseh delov sveta za avdijenco k papežu. Ob 2. popoldne povzije borno kosilo. Pri mizi je sam, le streže mu neki franciškan. Po obedu gre na sprehod, kar ga vzame dnevno dve uri. Tekom sprehoda čita iz brevija ali se pa s svojim spremljevalcem pogovarja o dnevnih dogodkih. Ob 8. zvečer je večerja, nakar se poda v knjižnico, kjer študira še dobri dve uri. In to se dogaja od dneva do dneva. Tozadevno je en dan podoben drugemu. Toda kdor nosi toliko odgovornosti kot Pij XII. mu gotovo ne postajajo dnevi monotoni.

Predvsem ima papež v mislih zadevo nacijske Nemčije, kako bi tam za katoličane priboril boljši položaj, več svobode in katoliški Cerkvi več ugleda. Tozadevno ima Pij XII. sicer že gotove svoje načrte, toda bo postopal jako previdno, ker vsaj v začetku ne želi, da bi nastala kje nevolja. Njegov izredni zaupnik v Nemčiji dnevno poroča papežu o tekočih uradnih in neuradnih dogodkih v Nemčiji, tako da je Pij XII. tozadevno izvrstno poučen.

Drugi važni posli bodo pozvali pozornost papeža na dogodke v Italiji. Tudi tam je Mussolini razkopal precej točk pogodbe med Vatikanom in laško vlado, zlasti ko je odtegnil mladino duhovni kontroli in jo popolnoma "podržaval", dasi je to v nasprotju s pogodbo, ki jo je Mussolini podpisal.

Italija pa bo vzbudila še na drugem koncu vso pozornost novega papeža. Mussolini bo v kratkem zopet prišel na dan s svojimi zahtevami napram Franciji. Pij XII. nikakor ne namerava niti najmanj razžaliti Francije, s katero je sveta stolica danes v najboljših stikih. Zato pa bo tozadevno potrebno mnogo previdnosti in diplomatske izurjenosti, da se ne bo izkoriščalo stališče papeža v umazane namene gotovih politikarjev.

Novi papež bo posvetil svojo pozornost tudi gibanju, ki je staro že več let, in to je, da se Anglija vrne v katoliško Cerkv. To je zadeva silne važnosti. Možnost je dana, da se kaj enakega zgodi, in če je bil kateri izmed cerkvenih glavarjev sposoben to uresničiti je gotovo papež Pij XII.

Predvsem pa bo novi papež Pij — papež miru. Že takoj drugi dan po ustoličenju je izjavil, da bo vse njegovo delovanje posvečeno miru med narodi. Gotovo vsi pravi prijatelji ljudi na svetu želijo, da se v tem oziru izpolnejo vse papeževe želje.

Kaj pravite?

V tej koloni smo nekoč zapisali, da ne bo nič čudnega, če se nekoč združita Rusija in Nemčija, da si podasta roko Stalin in Hitler. In oni dan je ruski Stalin Grozni javno povedal, da med Nemčijo in Rusijo ne obstoja nobeno sovražstvo, ampak da so le druge sile, ki skušajo naščuvati Nemce in Ruse v vojno. Če je Stalin to govoril iz strahu pred Nemci, ali se pa res kaj plete med Stalinom in Hitlerjem, to bo pa pokazala bodočnost.

Nek naš naročnik svetuje, naj bi na 22. marca raje volili za nabavo stroja, ki bi izdeloval denar, kot pa za nove davke. Bi bilo res bolj pripravno. Bog ve, če bi šlo takrat kaj več ljudi na volišče, kot jih bo šlo zdaj, ko se bo odločevalo, če nam bodo politikarji pobrali iz žepov debele milijone. Čudno je, kako so nekateri ljudje brezbrizni, čeprav se nas brije, češe in striže pa brez brivnega orodja.

BESEDA IZ NARODA**Ali je treba cerkev sv. Lovrenca res dogotoviti?**

Taki pogovori se sedaj pogosto slišijo med rojaki v Newburgu. Seveda! Začeto delo je treba na vsak način dogotoviti. Vzemimo zgled. Nek rojak je šel h krojaču in si naročil obleko. Krojač mu naredi samo hlače in pravi: "Obleko že ima!" Res, hlače so del obleke, cela obleka pa ni. Tako je tudi z našo cerkvijo. Cerkev je bila začeta, dogotovljena pa ni. Združimo se vsi farani in začeto delo mora biti dogotovljeno. Vsako, še tako težko delo smo zmogli in tudi to bomo. Meni se zdi, da je prav priporočljivo nabaviti si kuverte in kadar moremo, si utrgamo kak dolar, pa ga denemo v kuverto, na koncu leta bo pa le nekaj zapisanega.

Res so težki časi za obstanek. Še državno delo je bilo marsikateremu odvzeto. So pa drugi, ki zmorejo vsaj nekaj. Kdor pa res ne more, ga pa tudi nihče ne bo iz cerkve pognal. Le podirati ni ali se jeziti čez cerkvene odbornike ali duhovnike. Če ne moreš sedaj dati prav nič, boš pa prihodnjič; dobro voljo pa lahko ohraniš. Vsi skupaj primimo in držimo, pa bomo gotovo izpeljali do vrha strmega klanca. Porabimo vsako priliko, kjer se kaj dobi.

Tako bo tudi v nedeljo 19. marca vpriporjena lepa igra "Župnik iz cvetočega vinograda" v korist nove cerkve. Pridite prav vsi farani, stari in mladi. Videli in slišali boste nekaj zelo lepega. Igralci so od Svetovidskega odra. Z malenkostno vsoto 35c boste pomagali cerkvi in sami boste imeli lep, nezapoben večer.

Igra je pod avspico društva Najsv. Imena. Kdor bi pa od članov tega društva v resnici ne mogel priti, to je, da nima 35c, pa naj se zglesi pri meni in bo dobil vstopnico, katero bo plačal enkrat pozneje.

Želja odbora je, da so vsi člani društva Najsv. Imena navzoči. Kaj pa članice društva Sv. Reš. Telesa? Mi možiki radi pridemo na vaše prireditve, gotovo boste tudi ve na naši častno zastopane. Le pridite vse. Zdravi!

J. Resnik

Iz Girarda

Prav lepo se zahvaljujemo Ameriški Domovini, ki se je toliko potrudila in nas podučila zaradi naših narodnih domov, v katerih imamo svoje klube, da smo se vedeli o pravem času in kam obrniti glede nameravane ogrožene predloge, ki bi bila v našo veliko škodo.

Dalje sporočam, da je bilo v Zarji napačno poročano, da se bodo kazale slike v Warren, O. Pravilno je, da se bodo slike kazale v Slovenskem domu v Girardu, O. in sicer v nedeljo popoldne 19. marca, točno ob dveh popoldne. Prav vljudno so vabljeni vse članice Slovenske ženske zveze in vsi oni, ki bi jih zanimalo videti lepe slike iz stare domovine, ki so bile povzete ob priliki izleta SZZ lansko leto. Torej pridite gledat slike vsi, ob blizu in daleč.

Mary Gabrovšek, tajnica Gosp. kluba

—Št. Vid pri Vipavi. Tukajšnji "Dopolavoro", katerega je vodil bivši čevljar Jožef Mohorčič, je oblast ukinila. —Ponesrečila se je 74 letna žena Franciška Fabič iz Orehove. Pri napajanju živine ji je noga zdrsnila in je padla na tla s tako silo, da si je zlomila levo roko. Imela je strašne bolečine, dokler ji vlpavski g. zdravnik ni nudil prve pomoči. Ker je žena, čeravno pri letni, še vedno močna in zdrava upamo, da bo okrevala.

Žalostna slika iz Notranjske

Naše obmejno prebivalstvo se je že od nekdaj vdajalo tihotapstvu, tej tako nalezljivi bolezni. Toda dandanes ob meji naše doline nič več ne cvete tisto tihotapstvo, ki je prinašalo denar, da so si reševali zadolžene kmetije, da so si mnogi postavili streho nad glavo in da si je marsikatero dekle prihranilo veliko doto. V tihotapcih ljudje ne vidijo ne kaj, kar je zaničevanja vredno, ampak jim je tihotapec pomenil utelešenje pravega poguma in predznosti. Toda vzroki za to, da so se naši ljudje, odkar pomnimo, vdajali temu nevarnemu poslu, so bili v naši revščini. Ta vzrok je postal močan zlasti po svetovni vojni, ko je Slovenija dobila na treh krajih države mejo, ki jo pred svetovno vojno ni imela. V času krize so bili prizadeti predvsem obmejni predeli v Sloveniji. Zato ni čuda, če so se ljudje posebno po Notranjskem poprijeli tihotapstva, ko je usahnil redni zaslužek. Tudi je res, da je tihotapstvo v marsikateri obmejni vasi bilo edini vir zaslužka. Tihotapstvo je ne samo navadno kruhoborstvo, marveč je kljub modernim časom ohranilo vso tisto zanimivost in romantiko, skrivnost in nevarnost. Ni še dolgo tega, ko so med nas prihajale vesti o raznih spopadih med tihotapci in graničarji, o pobojih med njimi in tujimi stražniki. Vendar pa dandanašnji ne moremo več govoriti o takem tihotapstvu. Tihotapstvo, ki je včasih prinašalo bel kruh, se je spremenilo in prinaša večini tihotapev le trd črn in krvavo priložen kruh. Le tu pa tam se še dobi kdo, ki ponese čez mejo tako blago, ki je v Italiji in pri nas prepovedano in zato zelo drago. Če pa pogledamo dandanašnje "kontrobanterje", bomo videli, da povečini prenašajo tako blago, ki ga dovoljujejo naše in tuje oblasti. Seveda se od časa do časa napolnijo tudi vsi tisti tajinstveni žepi na notranji strani ženskih oblek, da marsikatera tihotapka izgleda dvomljivo rejena.

Pri vsakem delu je tudi zanimivo vprašanje plačila, kolik in kakšen je zaslužek tistih, ki zapuščajo tople domove in gredo čez mejo, obloženi z nahrbtniki in košarami, v katerih je meso, moka, fižol ali jajca. Če gre vse po sreči in je kupčija dobra, potem se bo njihov zaslužek sukal okrog 15 do 20 din. Toda kdor toliko zasluži, je lahko srečen. Če pa pomislimo, s kolikimi nevarnostmi je združena ta obmejna trgovina, pridemo do zaključka, da je ta denar res krvavo priložen. Zato bi bilo potrebno dati obmejnim prebivalstvu priliko, da si bo na bolj netvegani način služilo vsakdanji kruh.

Tudi ta stan je bil v naši dolini včasih bolj spoštovan. Ni še tako dolgo od tega, ko se je v hišah, kjer je bil furman doma, kadilo iz polnih skled. Sedaj pa živina poležava po hlevih in čaka dan, ko jo bo gospodar pognal iz hleva tja do Loža in Čabra, prevažat les na Rakek. "Furmani" posedajo ob pečeh ter se pogovarjajo o časih, ko so šli na "froht" in zaslužili dnevno po 100 ali še celo več dinarjev. In lesa je bilo, da bi lahko dnevno naložili 10 voz, če bi jih le imel. Veseli so bili furmani, zadovoljno vse prebivalstvo naše doline.

Danes je slika našega furmanstva popolnoma drugačna. Sicer se je v zadnjem času lesna trgovina v Italijo poživila, toda takoj so se pojavili nevarni konkurenti — tovorni avtomobili. Začeli so prevažati les in vozniki so se spet morali vvesti v zapeček. . . . Takle je sedaj na progi Lož-Rakek. Včasih so nekaj zaslužili, vozniki, ko so z Rakeka prevažali

trgovsko blago po trgovinah. Danes tudi to delo opravljajo avtomobili. Če pa pogledamo, kakšne so pri takem prometu postale naše ceste, vidimo, da so v obupnem stanju. Zasluge za to grede tem avtomobilom, katerih dajatve za ceste še zdake niso tolikšne kot so bile furmanske. Še kratek čas in furman bo na naši cesti — bela vrana. Škoda bodo imeli le domačini.

Tipičnega tovarniškega delavstva pri nas nimamo. Podjetje, ki zaposluje največ moči, bi bilo lesno podjetje Premur iz Martinjaka. Okrog 300 ljudi opravlja v treh oddelkih dnevno po 8 ur težko in nevarno delo na žagi. Tarnajo o slabem zaslužku. Ne bomo pisali na široko o tem, le toliko povemo, da so plačani zares slabo, saj imajo celo po 1.80 din na uro. Če dela delavec 8 ur dnevno, zasluži 14.40 din, seveda pa se mu odtrgaajo še razne dajatve za davke itd. So pa tudi boljše plačani, vendar se nam zdi, da njihovo delo ni plačano dostojno. Tu menda ne bi nič škodovalo, če bi oblasti nekoliko stopile na prste.

Lovski čuvaj — žrtev divjih lovcv

Dne 23. februarja t. l. popoldne je šel namreč lovski čuvaj Škapin Franc iz Sodražice na obhod po revirju; podal se je v "Stelnike" pod Sv. Gregorjem. Tu je precej srnjadi, ker gosto jelovo dreve nudi divjačini zaščito, robidovje pa dobro krmo. Seveda se je srnjad tudi zaradi tega, ker lovski zakupnik g. Ivane Adolf iz Sodražice divjačino tu skrbno goji in čuva. Že ves čas, kar traja lovopust na srnjad, je bilo v tem delu revirja čuti sledove divjih lovcv, ki so pred 14 dnevi tu ubili eno srno, kar je Škapin ugotovil in zato posvetil temu delu revirja še posebno pažnjo.

Okrog 4 popoldne je dobil lovski zakupnik zaupno poročilo, da so tega dne divji lovci zopet v "Stelnikih." Obveščeno je bilo orožništvo, ki je tja poslalo patroljo, Ivanc je poslal za Škapinom še enega brata Vilka, da preženejo lovske tatove. Kmalu so zaslišali dva strela in čakali na preži. Res jim je nasproti prišel divji lovec s puško, ki pa na poziv orožnika ni obstal, temveč zbežal in se zgubil med gostim drevjem. V tem pa so prišli ljudje iz bližnje vasi Brinovšica povedati, da je tam čuvaj Škapin nezavesten. Orožniki so odšli na prežo in so kmalu ujeli dva sinova posestnikov iz Dvorske vasi, dočim so ostali učli. Čvaja Škapina je Ivane Vilko z avtomobilom odpeljal v Ribnico, kjer mu je nudil zdravnik dr. Oražem prvo pomoč in ga nato odpeljal v ljubljansko bolnišnico; tu ga je primarij dr. Lavrič takoj operiral, a vse ni nič pomagalo, naslednji dan popoldne je čuvaj Škapin umrl, ne da bi se bil kaj zavedel.

Orožništvo je ugotovilo, da je Škapin enega od divjih lovcv prijel in razorožil. Pri ruvanju se mu je odprla puška in to prišlo je divji lovec porabil, da je ušel. Med nadaljnjim zasledovanjem je bil Škapin od enega divjih lovcv, ki je čakal divjačine na stojšču, zahrbtno ustreljen v glavo in je za posledicami tega strela umrl. Imel pa je še toliko moči in zavesti, da je streljal na pomoč, a ker pomoči ni bilo, se je sam s težavo zvlekel do Brinovšice, kjer je povedal, da so ga napadli divji lovci, nakar se je zgrudil nezavesten na tla.

Pokojni Škapin je bil star 59 let in zapušča vdovo ter štiri otroke v starosti od 18 mesecev do 13 let. Lovski čuvaj je bil celo svoje življenje in mu je bil to poklic. Družina je torej izgubila svojega hranitelja in očeta. Doma je sicer iz Vrabč pri Postojni, a po vojni je služil nekaj časa v Ortneku in pozneje v Sodražici. V službi je bil zelo vester, dočim je bil drugače postrežljiv in splošno priljubljen pri ljudeh.

Zato je umljivo, da so ljudje nad nečloveškim zločinom razburjeni in splošno obsojajo dejanje lovske tatove, katere nekateri sicer zagovarjajo in jim dajejo potuho. Oblastva so uvedla strogo preiskavo, a klub temu vsi storilci še niso pod ključem. Nekateri se celo boje, da so je glavni krivec sam sodil, zato ga ljudje — tudi po 50 — iščejo, da ga dobe živnega in izroče pravici, ali pa mrtvega.

Škapin je bil v nedeljo, 26. februarja, pokopan na ljubljanskem pokopališču; spremlilo ga je tja razen domačih tudi častno število lovcv iz Sodražice, Ribnice, Ortneka in Ljubljane.

Nečloveške ječe v Barceloni

Kar je Francova vojska odkrila v Barceloni v prostorih, kjer so poslovala razne "pomozne organizacije" španske komunistične vlade, presega vse človeške mere. Tu ne gre več za revolucijo, ki v valu pobesnelih množic uničuje, podira in mori, pa je težko meriti krivdo posameznika, tu tudi ne gre za državljansko vojno, v kateri si stojijo pristaši enega političnega naziranja proti pristašem nasprotnega in se oba tabora z orožjem v roki bijeta za oblast v deželi, tu gre za živalstvo, ki ga je zmogel samo obseden človek. Tako rafiniranih priprav za mučenje, kakor jih je v Barceloni odkril francoski general Dufieux in jih novejša poročila potrjujejo, ne more iznajti povprečen razbojnik, ki oropa svojo žrtev in pride pred sodišče, za to je treba ljudi, ki se po nekem načrtu pripravijo na to, kako bodo mučili svoje politične ali svetovnonazorne nasprotnike, sebi v satansko veselje ali pa zato, da izsilijo iz njih "priznanja" in tako izvedo še za druge.

V nekaterih ženskih samostanih je Francova vojska kmalu po zavzetju Barcelone našla sobe, v katerih so komunistični tringori zapirali svoje ujetnike in jih mučili do smrti ali do — blaznosti. Glavni delež v teh zverinstvih je imela SIM (servizio informativo militare — vojaška poročevalska služba), ki je bila pod neposrednim vodstvom predsednika komunistične španske vlade Negrina, doktorja filozofije. Kdor je padel v te ječe, navadno nikoli več ni prišel na beli dan. Večinoma so pomrli že po ječah ali pa pozneje zavrženi v kakem kotu, ker si pač nihče ni upal vzeti k sebi ljudi, ki jih je španska čeka zavrгла. V zadnjih 48 urah, preden je v mesto prikorakala Francova vojska, je Negrinova "SIM" tako pahnila iz ječ 800 do 1,000 ljudi, ki so bili že vsi izčrpani in je komunistične tringore zaskrbelo, kaj bo z njihovim slovesom, da so prijatelji revnega človeštva, če Francova vojska po njihovi ječah dobi toliko tako do konca izmučenih jetnikov ali pa celo mrtvih. Večinoma jih je v kratkem res umrlo, ker nihče ni vedel, kdaj in kam so jih zavržli. Eden izmed tistih srečnih, ki je ostal pri življenju, je tudi Viktor Gomez, uradnik "Španske banke", sedaj pa vojak "Guardia civil." Ta je časopisju v precejšnji meri opisal, kaj se je godilo po teh mučilnicah, dokazi o resničnosti njegovega pripovedovanja pa so bili najdeni v prostorih samih.

Mučenja so se navadno začela s tem, da je "SIM" svojega ujetnika najprej nastanila v veliki sobi, kjer jih je bilo še več skupaj. Tu so jih pustili po kakih osem dni, brez hrane in brez pijače. Od nekod je v sobo prihajal razgret zrak, kar je kmalu izsušilo vso naravno vlago telesa. Pojavljati se začne neznošana žeja, ki je od dneva do dneva hujša. Na zunanji strani stene pa vedno curlja živ curek sveže vode, ki se vidi skozi rešetke. To traja dan za dnem, noč za noč — v razgretem zraku brez kapljice vode, ob studencu! Od

časa do časa pride paznik in ga ali onega potolaži, da bo lu zunaj na prostem, drugi pet vse preklide in pravi, da ne bo nič, tretjič mu sporoči, mu je umrl ta ali oni od domnevanja, da je bil v ječi, čeprav vse to ni nič res, le da v jetniku bori upanje z obznanjem, da vsak dan na novo življenje in — kapljico vode.

Nekaj posebnega je soba enega jetnika, ki je vsa takoj, jena, da mora zlomiti tudi bolj trdne živce. Soba razljuje oster žaromet. Sploh je tako urejeno, da jetniku ga stano udarjajo v oči neke če barve in črte, naj pogleda morkoli. Na stenah visijo beli in črni krogi, tu in tam drat z lisami šahovske deske, tla so trdno vžidane kričajo opeke, ki so tako razpostavljene, da nikakor ni mogoče med najti takega prostorčka, da jetnik mogel vleči. Še v sobi gori in doli ga ovirajo mora neprestano boljti v mučiti oči s temi belimi krogi. Soba ima tudi posteljo, po ni drugega kot nekaj lesen boj. Ležišče pa je postavljeno postrani, da se jetnik ne more odpočiti ampak bi se koj zavalil na tla na opeki bi od zmučenosti zadremal, preostane mu drugega, kak stopace sem in tja, dokler more, potem kleči, sedi, kakem kotu in čaka rešitve zunaj pa se v celico neprestano sliši neki metronom, ki in jetniku napenja pride skrajnosti. Paznik privede sa do časa, da bi sprejel in in "priznanje" jetnika na nik.

Svojevrsna naprava je električni stol, ki ni namenu, da bi jetnika usmrtil, pak da bi ga mučil. Na sedeža je železna mreža, ki električnim tokom da razprazbeljenosti. Jetnike so zvali na ta stol, spustili čni tok, zraven pa preiskoval sodnika oziroma uradnika "SIM." Seveda je le malo, ko trden, da na takem razbeljenjem železom pod ne bi "priznal" vsega, kar ka li.

Toda to je le nekaj iz gozdnih značilnosti boljše postopka, ki se je v Španiji do take satanske rafiniranosti, ker se je izpolnjeval v državljanske vojne in v kor revolucija, ki pride hira in gre. Očitno je, da je iznajdba prišla iz vseh nečloveških surovost sovjetske Rusije, od koder GPU tako mojstrsko prena svojo podružnico v Španijo, ko upravičeno je torej, če prosi krščanski svet: "nik sveta, reši Rusijo!"

IZ PRIMORJA

—Smrtna kosa. V Goru umrl po kratki bolezni K. Kumar, trgovec s sadjem 65 let. Pokojnik je bil zmoški osebno, zaveden, nec in skrben oče, ki je tu neč družino vzgojil v narodnem duhu. Stevilno priložnosti je bil spoznaval, kako je bil spoznaval.

—Jagerske na Cerkljanu. Naša skromna gorska družina si je omislila za svojo nove orgle. Izdelal jih je Valček iz Gorice in smo prav zadovoljni: done krepi ubrano. Stroške smo pokrili s prostovoljnimi dariloma s prispevkom iz cerkvene premoženja.

—Smrten padec. Z Rok Cerknem nam poročajo: letni hlapec pri tukajšnjem stelnikarju in trgovcu g. R. štiridesetletni Tone z Bukov je tako nesrečno padel na sčuš pred domačo hišo, da zlomil tilnik, oblezal je na mrtve. Zjutraj so ga našli zmuzlega.

WINNETOU

Po nemškem izvirniku K. Maya

— Ineu čuna, — "Dobro pravičnost je ta dva "divjaka" gnala, da sta govorila meni, belemu človeku, v prid, pa me niti poznala nista in ni jima bilo treba govoriti. Celó nevarno je bilo za njiju. Sama sta bila s svojim belim spremljevalcem in nista vedela, koliko da nas je, podajala ji so se vsi trije v nevarnost, če so se osovražili pri naših westmanih. Pa na to niti mislila nista.

Počasi in ponosno so šli vsi trije mimo nas in ven v dolino. Šli smo za njimi.

Tedaj je zapazil Ineu čuna merilne droge.

Obstal je, se obrnil k meni in vprašal:

"Kaj počenate tu? Ali hočejo morebiti beli ljudje tole deželo zmeriti?"

"Da."

"Čemu?"

"Da napravijo pot za ognjenega konja."

"Ognjeni konj" pravijo Indijanci lokomotivi in vlaku.

Ineu čuna se je mahoma ves spremenil. Mirni, tihi pogled je ugasnil, jezero so se mu bliskale oči, obraz se mu je stemnil in skoraj hlastno je vprašal:

"In ti si eden izmed njih?"

"Da."

"In si tukaj pomagal meriti?"

"Da."

"In si plačan za to delo?"

"Da."

Silno zaničljiv je bil pogled, s katerim me je tedaj premeril, in prav tako zaničljivo je donel njegov glas, ko se je obrnil k Kleki petri in dejal:

"Tvoji nauki se zelo lepo slišijo, pa niso vedno pravilni. Tule sem našel mladega človeka, ki ima pogumno srce, odkrit obraz in poštene oči. In komaj da smo ga vprašali, kaj da tukaj počne, pa že zvemo, da nam za denar zemljo krađe. Najsi bodo obrazi belih dobri ali hudobni, — v srcu so si vsi enaki!"

Odkrito moram reči, da nisem našel besed v obrazu. Poglavar Apačev je povedal resnico in sram me je bilo. Tako je bilo, kakor je povedal. Ali pa bi naj bil morebiti ponosen na svoj poklic? Jaz, strogo poštenu, krščanski zemljemerec —?

Nadinženjer se je s svojimi tremi pomočniki skril v šotore, komaj da se je medved prikazal v bližini tabora. Skozi odprtine v platnu so se strahoma ozirali za njim.

Videli so, da prihajamo, in šele tedaj so si upali na svetlo, pa se zelo zavzeli, ko so zagledali med nami Indijanca. Najprvo so nas seve vprašali, kako je bilo z medvedom.

Rattler je brž odgovoril:

"Mi smo ga ustrelili in opoldne bomo imeli dušene šape, zvečer pa pečeno stegno."

Naši trije gostje so me gledali in čakali, kaj bom odgovoril. Zato sem dejal:

"Jaz pa trdim, da sem ga jaz zabodel. Tule stojijo trije strokovnjaki, ki mi bodo pritrdili, da prav govorim. Pa njihova sodba naj ne bo odločilna. Ko se vrnejo naši scouti, Hawkens, Stone in Parker, naj medveda preiščejo in naj zasodijo, kdo ga je ubil. In kar bodo rekli, to bo veljalo. Do tedaj pa se nobeden izmed nas ne bo medveda dotaknil."

"Vraga se bom ravnal po tistih treh ljudeh —!" je godel Rattler. "Šel bom s svojimi ljudmi in djal medveda iz kože pa ga razdelil na kosce. In kdor nam bo to branil, dobi pol tucata krogel!"

Le nikar tako debelo ne govorite, Mr. Rattler, sicer bodele še tenko cvilili! Vaših krogel se ne bojim, kakor ste se vi medveda bali. Na drevo tudi ne bom zbežal pred vami, to vam bodi povedano! Če želite oditi gori v gozd, pojdite, ne branim vam, pa medvedami pustite pri miru! (Dalje prihodnjic.)

IZ PRIMORJA

V Kairu je v starosti 32 let umrl naš rojak Marij Černe, rojen na Gradiški nad Prvačino. Služboval je v Kairu več let v Kolegiju sv. Jožefa ki mu je tudi oskrbel prav lep pogreb. Rokjaki so mu položili na krsto krasen venec in se v velikem številu udeležili pogreba. Pokojni je bil komaj tri leta poročen in zapuščal mlado ženo.

V Rihemberku je dne 14. t. m. umrla po petletni bolezni Lojzka Vidmar, žena mizirja komaj v 45 letu. Pokojnica je bila splošno priljubljena kot blaga žena in skrbna mati.

—Št. Vid pri Vipavi. Od doma je šel 68 letni Jožef Fabič, oče-vdovec osmih nepreskrbljenih otrok. Krenil je proti Razdrtemu in se ustavil v gostilni "Nabergoj". Ko se je ob 4 popoldne vrnil proti domu, je med potjo tako nesrečno padel, da je zadel z glavo ob kamen, nezavesten obležal in čez noč zmrznil. Naslednje jutro je nesrečnega očeta našel njegov sovaščen in zadelo javil orožnikom na Razdrtem. Postojnski zdravnik z uradno komisijo je na licu mesta ugotovil nesrečo; na prošnjo domačih je bilo dovoljeno, da so ubogega pokojnika pripeljali domov in mu priredili dostojen pogreb.

—Ložice. Poročil se je tukajšnji organist g. Stanko Semič z gđc. Zoro Fabčič.

—V Tomaju na Krasu so zaprli cerkev, ker se je zvonik začel nevarno nagibati. Potrebno bo temeljito popravilo, ki bo veljalo kakih 20.000 lir. Pristojne oblasti so vzele stvar v roke. Božja služba mora biti začasno drugod.

—Hudajuzna v Baški dolini.

Proti Oblokam so začeli postavljati kole za električno napeljava. Upajmo, da bodo počasi tudi naši sosedje deležni blagodejne dobrote električne luči. — Poročila sta se cerkveni pavec Franc Zgaga in Angela Pajntar.

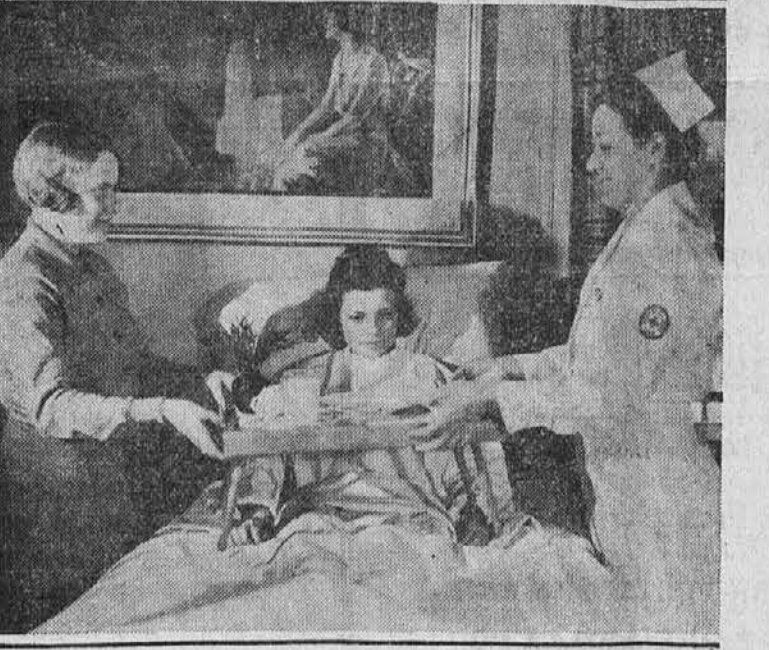
—Ajdoščina. Neznani zlikovci so udrli v garažo g. gostilničarja Curka in odnesli dve gumejevi kolesi za avtomobil v vrednosti 5000 lir. — Za uradnika pri delavskem sindikatu je imenovan g. Edvard v Gorico. Uradni prostori so sedaj v hiši gostilne Bratina.

—Šebrelje. (Požar) Posestniku Antonu Črnoligarju iz Sejavnice je v noči od 16. febr. pogorel velik kmečki hlev. S posopjem je zgorelo tudi vse kmetijsko orodje s stroji in vsa krma; rešili so samo živino. Škoda presega 10 tisoč lir. Vzrok: cigarete.

—Perice pojejo . . . Dekani, febr. 1939. — Nekega dne so perice pri javnem studencu pele slovenske pesmi. Mimo je prišel

General Francisco Franco, vodja španskih nacionalistov. Slika ga kaže kot vojaškega kadeta.

Pouk, ki ga vodi Rdeči križ, seznanja ženske in dekleta, kako je treba obdržavati snago v hiši in kako je treba ravnati z bolniki. Ti pouki so zastojni in se obdržavajo v vseh delih okraja Cuyahoga. Podrobnosti lahko izveste na glavnem stanu 3443 Euclid Ave., telefon ENdlicott 1750.

Na sliki zgorej vidite Mrs. Gizzella S. Brady, direktorica oddelka za zdravstvo, ki kaže, kako je treba streči bolniku. Enako postrežbo se dobi, ako se pristopi k Rdečemu križu. Vpisovanje je od 22. marca do 5. aprila. Vsakdo v okraju Cuyahoga lahko pristopi. Vsa postrežba Rdečega križa je publiki vedno na razpolago.

Na 27. marca se prično v Clevelandu v mestni dvorani operne predstave, ki bodo trajale ves teden in katere predstavi Metropolitan operna družba iz New Yorka. Zadnja predstava se vrši na 1. aprila.

Se nikdar prej ni gostovalo pri opernih predstavah v Cleve-

landu toliko odličnih pevcev in pevk. Upati je, da boudležba pri teh predstavah še prekosila vse dosedanje.

Clevelandčani bodo imeli priliko slišati tri nove opere in sicer Otelo prvi večer, Die Walküre v sredo in Thais v četrtek večer. Kar se tiče jezika se bodo

podeštati in jim je zagrozil, da bo poslal na lice mesta občinskega stražarja, ki naj jih oklofuta, ako ne bi nehale peti tistih pesmi. Perice pa se niso dale ustrašiti, temveč so mirno dalje pele. Ko so pozneje šle proti domu, so se celo ustavile pred podeštato-vo hišo ter tam zaplesale in pele naše pesmi.

—Bane — V bolnišnico so odpeljali Eldo Lebanovo, staro 28 let, ki ji je prišlo nenadoma slabo.

DNEVNE VESTI

Kongresmani bodo najbrž dobili pokojnino

Washington, 16. marca. Kongres se bavi za načrtom, da se vpelje pokojnina za kongresmane, ki so služili v kongresu že 25 let ali več. Le način, kako bi se pokojnina plačevala še ni določil, ker se kongresmani deloma bojijo svojih volivcev. Ker je pa le malo kongresmanov, ki bi delovali 25 let v kongresu, letni izdatki za pokojnino ne bodo visoki. Upokojeni kongresmani bi dobivali od \$5.000 do \$10.000 pokojnine na leto.

Lojalisti aretirali komuniste v Španiji

Madrid, 16. marca. Lojalistično poveljstvo je dalo aretirati štiri tujezemske komuniste, tri Ruse in nekega Francoza, ki se bodo morali zagovarjati pred vojaško sodnijo radi hujskanja k upor. Eksekutivni odbor republikanske stranke je imel sinoči izredno zborovanje, pri katerem se je posvetovalo, pod katerimi pogoji bi se lojalisti podali generalu Francu.

Newyorška policija bo vežbala turško policijo

Washington, 16. marca. Državni oddelek ameriške vlade je poslal županu mesta New York prošnjo turške vlade, v kateri slednja prosi, da se ji pošljejo iz New Yorka trije izkušeni policijski častniki, ki bi modernizirali turško policijo, kjer prevladujejo še danes zastarele razmere. Župan LaGuardia je odpisal državnemu oddelku, da je pripravljen tozadevno pomagati turški vladi, toda žal mu je, ker nima med višjimi častniki policije niti enega, ki bi znal turško govoriti.

Ločitev — samomor

Iz Paulding, Ohio, se poroča, da se je tam s puško ustrelil 50-letni Anton Folc, ker je njegova žena dobila ločitev zakona pred dvema tednoma. Družina je imela pet otrok.

Proti davkom

Na Common Pleas sodniji je bila včeraj vložena tožba, ki skuša preprečiti, da mestna vlada ne bi imela volitev 22. marca, češ, da namerava mestna vlada vpe-

ljati višje davke, kar je proti želji večine volivcev. Toži neka Mrs. Pauline Hogan, ki plačuje davke v Clevelandu in trdi, da je volitev nepostavna, ker glasom izjave mestnih pravnih uradnikov zadostuje navadna večina, da se novi davki odobrijo, dočim bi moralo 65 odstotkov državljanov glasovati za nove davke.

Star pijanec

"Oh, gospod sodnik," je povedal te dni John Kozak, 3310 Superior Ave. mestnemu sodniku Artlu, pred katerega je bil pripeljan radi pijanosti. "Vozil sem se z dvema prijateljskima, ki sta me napojila. Tako sem prišel v zadrego, da ne vem, kdaj me je policija aretirala. Jaz nisem kriv, pač pa moja prijatelja." Sodnik Artl je naročil sodnemu uradniku, da zadevo preišče. Uradnik se je pa vrnil že čez 5 minut v sodnijsko dvorano, kjer je povedal sodniku Artlu, da je bil Kozak že desetkrat prej aretiran, ker je vozil v pijanem stanju. Artl ga je obsodil v \$25.00 kazni in na 6 mesecev zapora.

Na predvečer poroke

V bližini tega mesta so našli ob jezerskem bregu truplo 46 let starega Williama Pauparda in truplo njegove 21 let stare zaročenke Jean Brown. Še pretekli ponedeljek sta se oba odpeljala na jezero loviti race, in sumi se, da se je njun čoln prevrnil v nemirni vodi, da sta oba utonila. Iskali so ju tri dni. Prihodnji ponedeljek bi se imela poročiti.

MALI OGLASI

Vse karkoli se potrebuje od zobozdravnika, budi izvlečenje zob, polnjenje zob in enako lahko dobite v vaše polno zadovoljstvo pri dr. Župniku, ne da bi zgubili pri tem dosti časa. Vse delo je narejeno, kadar vam čas pripušča. Uradni naslov: 6131 St. Clair Ave. vhod na 62. cesti. Knausovo poslopje

Nekaj naših nizkih cen

Mast, ft. 10c
Surovo maslo, ft. 25c
Kava, ft. 15c
Olje (No. 77), gal. 85c
Suhe klobase, ft. 25c
Round steak, ft. 25c
Očiščene kokoši, ft. 25c
Pork shops, ft. 15c
Suhi špeh, ft. 19c
Se priporočamo vsem cenjenim gospodinjam.

Louis Oswald
17205 Grovewood Ave.

Dobre klobase

Pri nas dobite vsake vrste mesene klobase, prav trde in bolj sveže. Boljših ne morete dobiti. Imamo tudi riževe in krvave klobase. Dobite jih vsak dan. Pošiljamo tudi po pošti. Za veliko noč bomo imeli tudi domače šunke in želodce. Se priporočamo. — Viktor in Josephine Kosic, 951 E. 69th St.

SPECIALS

Friday - Saturday

Fresh Roll Butter, lb. 24½c
Fresh Selected Eggs, doz. 19½c
Blue Valley Creamery Butter, lb. 29c
Blue Valley Certified Eggs, doz. 26c
Good Quality Spaghetti or Macaroni, 4 lbs. 25c
Golden Yellow Bananas, lb. 5c
SPECH FOOD MARKET
1100 E. 63rd St.

Voščilo za god

Prav prijazno voščilo pošiljam za god Mr. Jože Grdini. Prav lepa hvala za njegov lepi in zanimiv dopis. Lep pozdrav! — Mlinar.

Stanovanje

obstoječe iz treh sob se odda družini brez otrok v najem. Kopališče. Vprašajte na 1199 E. 61st St. spodaj. (63)

Počeni loti

Naprodaj sta zelo poceni dva lota, vsak v velikosti 50x150. Lota sta na 254. cesti in Euclid Ave. v Euclidu. Za informacije se obrnite na naslov 1403 E. 92nd St., telefon GARfield 6534. (64)

Prodaja se hiša

za štiri družine, 16 sob. Štiri sobe za vsako družino, štiri kopališča, štiri toileti, štiri porci, veliko podstrešje z eno sobo. Klet pod vso hišo z dvema koritoma za pranje. Tudi toilet v kleti. Furnez za dve družini s parno gorlo. Zraven je tudi mala hišica z dvema sobama, pripravna za enega ali dva pečlarja. Lot 40x110. Hiša na ogled ob sobotah in nedeljah. Vprašajte pri lastniku Andrej Slogar, 1106 E. 63rd St. (Mar. 10. 17. 29.)

NAZNANILO

Vsemu cenjenemu občinstvu naznanjamo, da smo ravnokar dobili nove vzorce za obleke in površnice. Naredite vaše obleke sedaj. — Se priporočamo.

CHAS. ROGEL
6526 ST. CLAIR AVE.

Cimperman Coal Co.

1261 Marquette Ave.
HENDERSON 3113

DOBER PREMAG IN TOČNA POSTREŽBA

Se priporočamo
F. J. Cimperman
J. J. Frericks

ZAKRAJSEK FUNERAL HOME, Inc.
6016 St. Clair Ave.
Telefon: ENdlicott 3113

Ignac Slapnik, st.

CVETLIČAR
6102 ST. CLAIR AVE.
HENDERSON 1126

SLOVENSKO PODJETJE

BLISS ROAD COAL & SUPPLY CO.

Najboljši premag in drva. Pokličite KENmore 0808 22290 ST. CLAIR AVE.

TREBUSNE PASOVE IN ELASTIČNE NOGAVICE

Imamo v polni zalogi. Pošiljamo tudi po pošti.
MANDEL DRUG CO.
13702 Waterloo Rd., Cleveland, O.

PRISTEN MAJESTIC SREBRN PRIBOR

1 komad z vsakim nakupom \$3.00

Dobite si karte pri MANDEL DRUG CO.
13702 WATERLOO RD.

OBLAK FURNITURE

TRGOVINA S POHISTVOM
Pohištvo in vse potrebščine za dom
6612 ST. CLAIR AVE.
HENDERSON 2978

Skrivnosti ruskega carskega dvora

ROMAN

—Ženska kaznilnica gori!

—Ogenj! Ogenj!

Ta krik se je razlegel po petrograjskih ulicah. Ves Petrograd je bil na nogah.

To je bila danes že druga nesreča.

—Tudi to so storili nihilisti!

—so govorili ljudje.

—Zažgali bodo celo mesto!

—Pobijte jih! Doli z njimi!

—Zastrupili bodo vodovod in

studence, da bomo vsi umrli!

—Za nas ni več življenja v Petrogradu!

—Kje je policija? Zakaj nas ne brani?

—Ne more nas obvarovati!

—Oh, policija! —so odgovarjali drugi. —Saj so oni sami v zvezi z nihilisti!

—Uradniki ne delajo ničesar drugega, kot da krajejo in ropajo carsko blagajno in meščane!

—Spninite se Ivana Kardova!

—Kje je Kardov? Kje je policijski ravnatelj? —je vpila množica

—Pojdimo k njegovi hiši! Naj nam da zadoščenja!

—Zakaj se ne briga za Petrograd?

—Ubijte ga!

—Raztrgajte tega Kardova.

Ubijte njega, ki je odiral siromaj!

—Moje očeta je spravil v nesrečo! Vrgel ga je nedolžnega v Petro-pavlovsko trdnjavo.

—A moja sestra se nahaja v ženski kaznilnici in bo zgorela!

—je kričal drugi.

—Vse to je zakrivil Ivan Kardov!

—On je v zvezi z nihilisti!

—On je sam nihilist!

—Ubijmo ga, prijatelji! Pojdimo k njemu. Za njega ni rešitve!

—Ako si ljudstvo enkrat nekaj vbije v glavo, potem ga ne more nihče več odvrniti od tega namena.

Ta ideja je prevzela ljudstvo kot mrzlica. Razjarjena množica ne bo prej pomirjena, predno ne bo ležala žrtev raztrgana na ulici.

Rus je dolgo miren in potrpežljiv, toda ko prekorači enkrat nasilje in krivica vsako mero, potem je treba samo iskric, da eksplodira posoda s smodnikom.

Ljudstvo pohiti pred Kardovo stanovanje.

Ječa je med tem gorela.

Ognjegasci so bili zelo slabo organizirani.

Požar so jim sicer takoj javili, toda pokazalo se je, da je moglo iti samo nekaj vozov na mesto požara. Drugače tudi ni bilo mogoče. Poveljnik ognjegascv je sprejel sicer že zdavnej denar za nabavo vseh potrebnih predmetov toda on je seveda uporabil denar za sebe. Nekaj malih brigalnic seveda ni zadoščalo, da premaga tako velik požar.

Zato so poskušali rešiti vsaj ljudi, ki so se nahajali v ječi.

Iz zgradbe obupno kričanje ljudi, ki ni bilo skoraj nič podobno človeškemu glasom. Nesrečni jetniki so obupno tresli težke in močne železne rešetke ter tolkli z glavami ob zid, videč da ni rešitve.

—Nesrečni se bodo zadušili, —je kričalo ljudstvo na ulici.

—Ali za nje res ni rešitve?

—Ni je, —so odgovarjali uradniki gasilcev.

Cela zgradba se je nahajala v morju plamenov. Nihče ni mogel v hišo, niti tedaj, ako bi res kdo poskušal prodreti v gorečo hišo.

Gledalci tega žalostnega prizora niti ne slutijo, kakšne strahote se dogajajo med zidovi te ječe.

V neki dvorani se je kaznjencem posrečilo razbiti vrata in dospeti na stopnice. Toda tudi

tukaj jih je sprejel plamen. Dim jih je dušil.

Stopnice so bile tudi zelo ozke in zato je nastala tukaj strašna borba. Vsak je hotel priti prvi doli.

Tolkli so se s pestmi, borili so se, vseeno, ali so bili prijatelji ali ne.

Toda vse to je trajalo samo nekaj minut.

Vedno več kaznjencev je padalo omamljenih na tla. Zadušili jih je strupeni plin. Ostale je objel plamen in zgoreli so.

Kmalu se je slišalo samo stokanje in bolešno vzdihovanje umirajočih nesrečnejev.

Natalija in predstojnica sta bili morda zadnji, ki sta opazili nevarnost.

Ko je Kardov odšel, je stopila predstojnica k Nataliji, da jo objame. Toda mlada deklica je to preprečila na ta način, da je odstopila nekaj korakov nazaj.

—Oh, angelj moj! —vzklikne

hinavka, —kako se vam naj zahvalim, da ste zatajili svojemu

bratu mojo zmožnost! Kako ste bili dobri! Tega vam ne bom nikoli

pozabila! Kadarkoli boste potrebovali iskreno prijateljico, se obrnite name!

Natalija se je zgrajala. To prijateljstvo ji je bilo gnusno.

Oprostila je sicer tej ženi, toda pozabiti vendar ni mogla.

—A sedaj, otrok moj, —reče predstojnica, —sedaj bodite pametni in uporabite, izkoristite svoj položaj.

—Kakšen položaj? —vpraša Natalija. —O kakšnem položaju govorite, gospa?

—Ali niste sestra močnega policijskega ravnatelja? —vzklikne predstojnica začudeno. —Ali vam ne bo lahko vplivati na njega, ako boste samo malo pametni? Pravijo, da je vaš brat bogat. Laskajte mu. Oh, ko bi bila jaz sestra petrograjskega policijskega ravnatelja, bi vladala nad celim Petrogradom.

Natalija zmaje zalostno z glavo.

Kako nizkotna je bila ta žena!

Ali je mar samo zato našla svojega brata, da ga uporabi za svoje sebične namene?

—Ne, to ni bil Natalijin namen! Ona je bila srečna, da je konečno našla dom, da je našla ognjišče.

—A sedaj, golobica, —reče predstojnica, —sedaj boste gotovo kmalu dobili lepega in boga tega ženina. Vi ste dražestna deklica in ali se ne bode močje trgal za to, da postanete zeti petrograjskega policijskega ravnatelja?

—Toda vaše srce je gotovo že oddano, kaj ne?

—Zakaj odkimavate? Ali je nesreča, ako ste zaljubljeni v kakšnega lepega mladeniča?

—Povejte mi, kdo je, kako se zove, jaz bom že stvar uredila! Vaš gospod brat vas bo brez dvoma hotel poročiti s kakšnim bogatim človekom. Toda to vas naj ne moti. Ako vam je vaš brat res izbral bogataša in odličnega človeka za moža, se vi mirno poročite z njim, a oni, ki ga ljubite, lahko postane vaš ljubimec!

—Sramujte se! —vzklikne Natalija. —Prosim vas, ne govorite o takšnih stvareh. Ne mislim na poroko, niti na ljubezen. Moje srce je svobodno!

Natalija je v tem trenutku začutila, da je lagala.

Ali je res bilo njeno srce svobodno? Ali ni njeno srce pripadalo možu, ki ga objokuje?

Ali ni bila napolnjena njena duša s spomini na Bojanovskega ali ni noch in dan neprenehoma mislila na njega?

Ali je ni osvojil s svojo plemenitostjo, dobrotljivostjo in odločnostjo?

Natalija ga je ljubila. To si je sama priznala šele tedaj, ko je potovala z njim po pustih in sneženih sibirskih poljanah.

Sedaj je mislila, da je umrl ali da je ponovno padel v ujetništvo.

Sedaj je mislila, da ga mora objokovati.

Zakaj, ako še on živi, ako ždi v kakšnem rudniku, potem je za njo res mrtev.

Toda tudi če bi bil svobodni, če bi se nahajal tukaj v Petrogradu, ne bi mogel postati, nikdar njen.

Natalija je vedela, da je Bojanovski oženjen.

Ona je to vedela, rekla si je tisočkrat, toda vendar ga ni mogla pozabiti in se odreči svoje ljubezni.

Tudi sedaj, ko se ga je spomnila v razgovoru s predstojnico, tudi sedaj je plavala njegova slika pred njenimi očmi.

Minilo je, minilo! —pomisli ona. —Nikdar več ga ne bom videla! Morda na drugem svetu!

Sedaj začuje Natalija naenkrat grozen krik predstojnice.

—Za Boga, kaj se je zgodilo? —vzklikne Natalija.

—Kaj se je zgodilo? —zakriči predstojnica. —Ali ne vidite dima, ki naju obdaja? Moj Bog, ne morem niti dihati! —gori, gori! Ogenj! Cela hiša je v plamenih!

—Morava poskušati, da prideva ven! —reče Natalija. —Morda še lahko zbeživa po stopnicah.

Ona odpre vrata, toda v istem trenutku se opotoče.

Sedaj je videla, da sta izgubljeni.

S stopnic se zaslišijo zamolkli kriki.

Na vse strani se je širil plamen in en del stopnic se zruši z groznim ropotom.

—Izgubljeni sva! —vzklikne Natalija. —Sveti Bog, sedaj naj umrem, baš ko sem našla svojo srečo?

—Umreti? —zavpije žena. —Umreti? —ter se čvrsto prime za Natalijo. —Deklica, ali veš,

BOHAR PREDVELIKONOČNE SPECIJE

Permanent waves za \$3.50 in več. Boharjeva metoda permanent wave, kombinirano z Gabrielsen solution, da valovanje las vzdrži in Nestle's Aristocrat za odpor las, kar našim odjemalkam garantira valovanje (waves), ali na dams novo.

BOHAR'S BARBER & BEAUTY SHOP

6023 St. Clair Ave. ENdicott 9691

Razprodaja na pralnih strojih

Sedaj dobite do \$35 v zamenjavo za vaš stari pralni stroj. Cene novim pralnim strojem od \$39.50 naprej.

NORWOOD APPLIANCE & FURNITURE

6104 St. Clair Ave.

819 E. 185th St.

(V LA SALLE POSLOPU)

Ali mislite

zidati? kupiti? refinancirati?

Pojdite k Cleveland Trust banki sedaj

DOSTI DENARJA • HITRA POSTREŽBA • NIČ

ZAVLAČEVANJA • NE RAČUNAMO ZA POSTREŽBO NA KONSTRUKCIJSKIH POSOJILIH

NIČ PROVIZIJE ALI BROKERSKIH STROŠKOV

... in lahko odplačujete na katerikoli naši priložnostni sosedni banki

The Cleveland Trust Company

Chartered Federal Deposit Insurance Corporation

LAHKO GREMO V GLEDIŠČE NOCOJ, DRAGICA. PRIHRANIL SEM DOSTI, KER SEM SE VOZIL Z ULIČNO KARO

Lahko si prihranite za izredne zabave, če se vozite z ulično karo ali motornim busom. Zakaj ne začnete se danes? Varni Clevelandčani so prihranili do \$20 na mesec, ker niso sami vozili.

Save EVERY DAY

VOZITE SE Z ULIČNO ALI MOTORNIM BUSOM

Tukaj je vrednost. . . .

NE \$50.00 SET ZA \$22.95 NE 50% PRIHRANKA

AMPAK . . . najboljša možna vrednost, ki jo moremo nuditi za \$22.95

\$22.95

PORCELANAST VRH SPODAJ VRHNE DESKE RAZTEGLJIVA MIZA IN 4 WINDSOR STOLI V VELIKI IZBERI RAZNIH BARV

NA NAŠE LAHKE POGOJE

Perusek Furniture Co.

809 EAST 152d STREET

Odprto ponedeljek, četrtek in soboto zvečer

KJER NE
PLAČATE
PREMIJE ZA
KAKOVOSTDETE JE VARNEJE
če imate
TELEFON

- Telefon v vaši hiši donese hitro zdravnika, če je nagla bolezen, ki grozi kakemu članu družine.
- Posebno je velike vrednosti ponoči, ko so trgovine zaprte in sosede, ki imajo telefon, spe.
- Imejte telefon radi varnosti. V Clevelandu stane tako malo kot \$2.50 mesečno, samo 8½ centov na dan.

THE OHIO BELL TELEPHONE CO.